

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! Freinetschool Villa Zonnebloem te MECHELEN

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 111138

Instelling GO! Freinetschool Villa Zonnebloem

Directeur Jo VERHENNEMAN

Adres Berthoudersplein 22 - 2800 MECHELEN

Telefoon 015-33.66.60

Fax 015-33.66.60

E-mail villa.zonnebloem@telenet.be

Website www.villazonnebloem.be

Bestuur van de instelling GO! SGR Mechelen-Keerbergen-Heist o/d Berg

Adres Mechelbaan 561 - 2580 PUTTE

Scholengemeenschap SG De Maneblussers

Adres Battelsesteenweg 259 - 2800 MECHELEN

CLB GO! CLB Mechelen

Adres Zandpoortvest 9_a - 2800 MECHELEN

Dagen van het doorlichtingsbezoek 02-06-2014, 03-06-2014, 04-06-2014, 05-06-2014

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 05-06-2014

Datum bespreking verslag met de instelling 27-06-2014

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Els VER EECKE

Teamleden Guido AERTS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming.....	9
3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands	15
3.1.1.5 Lager onderwijs: muzische vorming.....	20
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	24
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	24
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	25
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	26
4.1 Sociale en emotionele begeleiding.....	26
4.2 Evaluatiepraktijk	29
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	33
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	36
6.1 Wat doet de school goed?.....	36
6.2 Wat kan de school verbeteren?	37
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	37
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	38
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	38

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Villa Zonnebloem, een relatief jonge Freinetschool van het GO!, is onder leiding van een ervaren directeur uitgegroeid tot twee volwaardige vestigingen. Door hun ligging, ontstaansgeschiedenis en schaalgrootte kennen de vestigingen een eigen dynamiek en trekken ze een verschillende leerlingenpopulatie aan. De Villa deelt een grote campus aan de rand van de Mechelse binnenstad met een andere basisschool van dezelfde scholengroep. Ze huisvest vooral kinderen van hoger opgeleide ouders die bewust kiezen voor de Freinetpedagogie. Het kleinschaligere Zonnehuis ligt vier kilometer verder in een sociale wijk in Mechelen-Noord. De schoolbevolking is er grotendeels een afspiegeling van de lokale gemeenschap waardoor deze vestiging wordt uitgedaagd om een antwoord te bieden op de noden van meerdere kansarme, taalzwakke en anderstalige kinderen. Door meerdere factoren telt de school in beide vestigingen een hoog aantal kinderen met een beperking, leerstoornis of ontwikkelingsprobleem. Met uitzondering van de eerste graad in de Villa organiseert de school combinatieklassen zodat kinderen van elkaar kunnen leren en op hun ritme kunnen ontwikkelen. De ruime lokalen zijn huiselijk en muzisch ingericht en zorgen mee voor de gemoedelijke sfeer die in de school heerst. Vanuit een sterk engagement leidt het dynamisch team in een stimulerend pedagogisch klimaat het schoolleven in goede banen. Binnen duidelijke krijtlijnen dragen ook ouders en kinderen actief bij aan de schoolwerking.

Op basis van het vooronderzoek onderzocht de onderwijsinspectie tijdens deze doorlichting de leergebieden Nederlands en muzische vorming in de kleuter- en lagere afdeling. Ze peilde naar de kwaliteit van de sociale en emotionele begeleiding, de evaluatiepraktijk en het algemeen beleid. Daarnaast controleerde ze de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van elementen uit de regelgeving.

Vanuit ervaringsgericht projectonderwijs, contractwerk, klasoverschrijdende initiatieven en diverse (inter)actieve werkvormen wil de school ervoor zorgen dat de leerlingen de eindtermen halen en zich ontpoppen tot zelfstandige, mondige, creatieve en sociaal vaardige jongeren. Uit documenten, leerlingenwerk, gesprekken en observaties blijkt dat de school erin slaagt om haar missie en maatschappelijke opdracht waar te maken. Voor de leergebieden Nederlands en muzische vorming streeft de kleuterafdeling de ontwikkelingsdoelen voldoende na en bereikt de lagere afdeling in voldoende mate de eindtermen. De projectmatige en ervaringsgerichte aanpak garandeert een samenhangend aanbod dat sterk aansluit bij de leef- en beleavingswereld van de kinderen. Zij geven immers samen met de leraar invulling aan de projecten. Voor de meeste leraren zijn de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen het belangrijkste referentiekader om vorm en inhoud te geven aan het onderwijsaanbod. Voor beide leergebieden zijn de leerplannen weinig richtinggevend voor de planning, uitwerking en bewaking van het aanbod.

De Freinettechnieken vormen in de kleuter- en lagere afdeling een rijke voedingsbodem voor een krachtig taalonderwijs. Met gevarieerde en stimulerende taalsituaties creëren de leraren ruime kansen om de taalvaardigheid van kleuters en leerlingen te ontwikkelen. Doorheen de hele basisschool zijn de verschillende gespreksrondes en de voorstellingen van project- en onderzoekswerk het middel bij uitstek om de mondelinge vaardigheden spreken en luisteren te oefenen. De kleuterleraren bouwen de handschriftontwikkeling, het fonologisch bewustzijn en de ontluikende en beginnende geletterdheid op doorheen speelse en motiverende activiteiten. Ter ondersteuning van de groeiende geletterdheid kunnen symbolen en pictogrammen doelbewuster worden aangebracht in de kleuterklassen. Spelling, technisch lezen, handschriftontwikkeling en taalsystematiek worden in de lagere afdeling doorgaans aangeboden in afzonderlijke lessen of ingeoefend met contractwerk en opdrachten die leerlingen op hun niveau uitdagen. Voor deze technische vaardigheden baseren de meeste leraren zich op leerlijnen uit het 'plan taal' van de school. Sommigen laten zich ook inspireren door onderwijsleerpakketten. De ontwikkeling van communicatieve vaardigheden is vooral ingebed in gespreksrondes, de projectwerking, en specifieke technieken zoals de vrije tekst en het crealezen. Daarbij maken leraren minder gebruik van leerlijnen of pakketten om continuïteit en gradatie in het aanbod te verzekeren. Het team heeft recent de eerste stappen gezet in de verkenning van het nieuwe leerplan Nederlands. Hoewel een aantal kernideeën van dit

leerplan sterk sporen met de Freinetprincipes en de visie van de school op taalvaardigheidsonderwijs, dringt een versnelde leerplanimplementatie zich op om het aanbod te optimaliseren. Zo kent de kleuterafdeling nog een groeimarge op het vlak van efficiënt woordenschatonderwijs en heeft de lagere afdeling nog een weg af te leggen voor taalsystematiek, strategisch leren, gespreksconventies, en integratie van de verschillende praat- en tekstsoorten.

Vanuit haar slogan 'creatief met inhoud' zet de school kleuters en leerlingen aan om te proeven van verschillende expressievormen en hun muzisch-creatieve talenten te ontplooien doorheen betekenisvolle activiteiten en opdrachten. Het rijk palet aan aansprekende activiteiten dat verweven is doorheen de projectwerking, muzische rondes, specifieke lessen, het kunst- en cultuuraanbod en de klasoverschrijdende open ateliers verdient waardering. Door de aankleding van de lokalen en de begeleidingsstijl van de meeste leraren ademt de school een muzische sfeer. Leraren benutten de vele mogelijkheden die de infrastructuur en de beschikbare leermiddelen bieden om kinderen binnen een veilige en inspirerende leeromgeving te laten experimenteren met beeld-, klank-, lichaams-, woord-, kunst- en mediataal. In beide afdelingen krijgen de kinderen voldoende impulsen om technieken te verkennen, impressies op te doen en ze te vertalen in creatieve en persoonlijke expressievormen. Om voldoende aandacht te besteden aan de verschillende muzische domeinen doen leraren een beroep op de deskundigheid van collega's, ouders of muzische experts. Een verdere professionalisering van teamleden is aangewezen om bepaalde domeinspecifieke competenties aan te scherpen. Om de nodige garanties te bieden op een evenwichtig, volledig en gradueel opgebouwd aanbod, mist het team afspraken en een gezamenlijk richtsnoer dat afgestemd is op het leerplan. Het 'plan muzische vorming', de gebruikte screeningsinstrumenten, en het evaluatiesysteem van de school geven daartoe onvoldoende houvast.

De school beschouwt de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden als één van haar kernactiviteiten. In haar 'plan sociaal leren' beklemtoont ze het belang van betrokkenheid, welbevinden en verbondenheid. Ook het zorgplan bevat een aantal doelen en acties om het sociaal functioneren en sociaal-emotioneel welzijn te versterken binnen een positief leer- en leefklimaat. Met tal van initiatieven, structurele maatregelen en concrete acties maakt de school doelgericht werk van de uitbouw van de sociale en emotionele begeleiding. Ze rekent daarbij op de gedeelde verantwoordelijkheid van alle participanten. De school investeert sterk in preventie maar voorziet vanuit het herstelgericht werken ook de nodige curatieve maatregelen. Hoewel de school haar grenzen erkent, blijft ze vanuit haar ontwikkelingsdynamiek zoeken naar een doeltreffende en planmatige aanpak voor specifieke socio-emotionele problemen van bepaalde leerlingen(groepen).

Het evaluatiebeleid van de school is gestoeld op een kritische visie op evalueren en rapporteren. In de evaluatiepraktijk van beide afdelingen ligt het accent op dagelijks observeren. Leraren hebben daarbij zowel oog voor het eindresultaat als voor het denk- en werkproces dat eraan voorafging. Testen en toetsen worden behoedzaam ingezet als aanvulling bij de observaties of als instrumenten voor kwaliteitszorg op klas- of schoolniveau. Het team levert gewaardeerde inspanningen om ook attitudes en praktische, communicatieve of creatieve vaardigheden te beoordelen, maar mist daarvoor afspraken over adequate beoordelingscriteria. Foutenanalyses en evaluatievormen met actieve betrokkenheid van de leerlingen vinden slechts beperkt ingang. Ter ondersteuning van de evaluatiepraktijk ontwikkelde de school een eigen evaluatiesysteem dat ook de basis is voor de rapportering. De directeur beseft dat een kritische reflectie en bijsturing van dit systeem zich opdringt om de ontwikkeling van elk kind breed en evenwichtig in kaart te brengen. Voor meerdere domeinen, leergebieden en leergebiedoverschrijdende thema's is een sterkere afstemming op de ontwikkelingsdoelen, eindtermen, leerplannen en de schoolvisie nodig. Dat verhoogt de doelmatigheid van het evaluatiesysteem als referentiekader voor de evaluatiepraktijk en voor de aansturing en bewaking van het aanbod.

Met een daadkrachtig beleid zet de directeur als pedagogisch inspirator op onderwijskundig vlak de bakens uit. Hij voelt zich daarbij geruggesteund door sleutelfiguren uit het team en de schoolraad. Met een doordacht personeelsbeleid en sterke coaching vangt de directeur de vele tijdelijke personeelsswissels adequaat op en ondersteunt hij de teamleden in hun groeiend meesterschap. De visieontwikkeling, de open communicatie en de participatieve besluitvorming leiden tot een gezamenlijke doelgerichtheid. Vanuit diverse tevredenheidsonderzoeken en in toenemende mate vanuit de verzameling en analyse van gegevens over leerlingenprestaties en leerwinst maakt de school werk van interne kwaliteitszorg.

De inspectie sluit deze doorlichting af met een gunstig advies. De school maakt voldoende werk van de onderwijsdoelstellingen en voldoet aan de criteria op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Het inspectieteam vertrouwt op de beleidskracht van de school om het tekort voor het naleven van de regelgeving over de dossiers bij de getuigschriften weg te werken. De doorlichting leert dat in de school de nodige dynamiek aanwezig is om verder te gaan op de ingeslagen weg en om de geplande vernieuwings- en verbeteringsacties uit te voeren. Het inspectieteam vertrouwt erop dat de school de aanbevelingen in dit verslag ter harte zal nemen en initiatieven zal ontplooien om de onderwijskwaliteit te bewaken en verder te verhogen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Sociale en emotionele begeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands in voldoende mate na. Vanuit haar visie en Freinet-aanpak creëert de kleuterafdeling een krachtige leeromgeving met een rijk, gevarieerd en samenhangend taalaanbod. Zowel in het onderwijsaanbod als in de evaluatie- en rapporteringspraktijk is er aandacht voor de verschillende domeinen van het leergebied.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor muzische vorming in voldoende mate na. Dat blijkt uit het leerlingenwerk en het gevarieerd klasintern en klasdoorbrekend aanbod dat vooral gestoeld is op de ontwikkelingsdoelen. De projectwerking zorgt voor een geïntegreerd en samenhangend aanbod. De vele muzische impulsen dagen kleuters uit om binnen verschillende domeinen te experimenteren, zich muzisch te uiten en hun creatieve talenten te verkennen en te ontwikkelen.

3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en muzische vorming

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De didactische krachtlijnen van het schoolwerkplan vormen het belangrijkste referentiekader voor het onderwijsaanbod in de kleuterafdeling. Deze krachtlijnen zijn een schooleigen invulling van Freinetprincipes. Met ervaringsgericht projectonderwijs spelen de meeste kleuterleraren maximaal in op de leef- en beleavingswereld van de kleuters. Vanuit de praatronde krijgen kinderen een duidelijke inbreng bij de planning en inhoudelijke uitwerking van projecten. Onder meer door vrije associatie en gericht vragen stellen, stimuleren kleuterleraren niet alleen de verwondering, exploratiedrang en reflectie maar geven ze –als lid van de klasgroep– ook mee richting aan de projectinvulling en –uitwerking. Door zelf andere invalshoeken binnen te brengen, verbreden leraren het aanbod en zorgen ze voor een verruiming van de leefwereld van de kleuters. Meerdere leraren geven aan dat de ontwikkelingsdoelen daarbij belangrijke ankerpunten vormen. De leerplandoelen en hun onderliggende visie zijn minder richtinggevend voor het aanbod. De uiteindelijke invulling van projecten is een samenspel van wat kleuters aanbrengen, wat de leraar belangrijk vindt en wat de ontwikkelingsdoelen aangeven.

De kleuterleraren hanteren een weekplanning die rituelen, gezamenlijke activiteiten, hoeken- of contractwerk, en keuzemomenten voorziet. Daarbij plannen de leraren wekelijks expliciet een aantal sterk talige maar vaak ook muzische activiteiten in. In fiches voor terugkerende activiteiten maakten de meeste leraren een koppeling met de ontwikkelingsdoelen. Daarnaast noteren leraren in het klasdagboek de projectactiviteiten aan de hand van een schema dat ook aandacht vraagt voor taal en voor de domeinen van muzische vorming.

Voor de leergebieden in de focus zijn er weinig afspraken om het evenwicht en de volledigheid van het aanbod te bewaken en te garanderen ten opzichte van een eenduidig referentiekader. Sommige leraren vertrouwen daarvoor op hun ervaring. Anderen gebruiken uit eigen initiatief een screeningsdocument om projectactiviteiten in kaart te brengen en het aanbod bij te sturen. Voor muzische vorming zijn de meeste ontwikkelingsdoelen van de verschillende domeinen vertegenwoordigd in de projectscreening. Voor Nederlands maken deze leraren gebruik van twee screeningsdocumenten. In het ene stippen ze aan welke subdomeinen van het vorige leerplan worden aangeraakt in een project. Om de samenhang tussen taal en muzische ontwikkeling te beklemtonen heeft het team vanuit haar visie op taal het domein 'non-verbale taal' aan dit screeningsdocument toegevoegd. In het andere document zijn de verschillende subdomeinen geconcretiseerd met enkele leerplan- of ontwikkelingsdoelen. Door de onevenwichtige selectie van doelen is het screeningsinstrument niet voldoende representatief voor het leerplan. Bovendien is het instrument niet gestoeld op het nieuwe leerplan, waardoor het aan waarde als ondersteunend bewakingsinstrument of referentiekader inboet.

De ervaringsgerichte en projectmatige aanpak zorgt voor een krachtige en natuurlijke horizontale samenhang. Daarbij is er zowel een integratie van de domeinen binnen een leergebied als van de verschillende leergebieden. Zo creëren de projectgebonden activiteiten, de dagelijkse routines, het spel in de speelleerhoeken en het contractwerk heel wat kansen om de talige én muzische ontwikkeling te stimuleren. Ook klasdoorbrekende initiatieven en de peter-meterwerking bieden op dat vlak een meerwaarde. De kleuters krijgen daarenboven geregeld impulsen die het leren leren bevorderen, of die bijdragen tot de ontwikkeling van sociale vaardigheden en competenties op het vlak van informatie- en communicatietechnologie (ICT). In de kleuterafdeling leggen de leraren doorheen de Freinettechnieken een stevige basis voor de persoonlijkheidsontwikkeling. Het opbouwen van communicatieve vaardigheden, samenwerking, zelfstandigheid, zelfsturing, creativiteit en probleemoplossend vermogen is als het ware ingebed in de werking en het aanbod.

Op het vlak van didactiek en werkvormen is er een duidelijke verticale samenhang in de kleuterafdeling. Die aanpak met diverse Freinettechnieken loopt door in de lagere afdeling en wordt gradueel verder opgebouwd en uitgebreid. Binnen de combinatieklassen zorgen de leraren voor de nodige continuïteit en gradatie in het aanbod. Om overlap te vermijden waken leraren erover dat projectonderwerpen niet herhaald worden in opeenvolgende leeftijdsgroepen. De kleuterleraren maakten afspraken over de gradatie in kalenders en planningssystemen. Hier en daar kan de afstemming in de symbolen van de kalenders verder geoptimaliseerd worden. Er is ook een groeimarge in de graduele opbouw en geleidelijke abstrahering van symbolen en pictogrammen.

Het kleuterteam maakte dit schooljaar kennis met het nieuwe leerplan voor Nederlands en bracht eventuele hiaten ten opzichte van de vernieuwingen in beeld. Door de Freinetaanpak sluit het huidige taalaanbod al aan bij een aantal kernideeën uit de visie van het nieuwe leerplan. De school wil zich profileren als een talige school en plaatst daarom taalvaardigheid centraal van in de kleuterafdeling. De kleuterleraren gaan op zoek naar betekenisvolle taaltaken die actief en sociaal leren bevorderen. De 'rondes' zijn reeds van bij de jongste kleuters het middel bij uitstek om de mondelinge taalvaardigheid te versterken. Kleuters krijgen er heel wat kansen om op een natuurlijke wijze hun spreek- en luistervaardigheid te ontwikkelen.

Met het oog op de ontluikende en beginnende geletterdheid bouwt het team het verhaalbegrip en de boekoriëntatie intentioneel op. Met de boekenronde, vertellen, voorlezen, en opzoeken in boeken wakkeren leraren de interesse voor boeken aan en reflecteren ze samen met de kleuters over verhalen. In het klasbeeld vinden de kleuters doorgaans allerlei geschreven en gedrukte symbolen, tekeningen, pictogrammen, letters, woorden, boodschappen en teksten terug. Hoeken en materialen zijn in een aantal klassen minder consequent aangeduid met pictogrammen.

Diverse activiteiten initiëren het functioneel 'lezen' en 'schrijven'. Zo brengen onder meer de klaskranten, de zelfgemaakte (foto)verhalen en boeken, en de getekende verhalen in de tekenronde kleuters tot het inzicht dat ze kunnen communiceren via schrift. De leraren stimuleren de oudere kleuters om te spelen met letters, zelf te 'schrijven' of woorden te stempelen. Diverse taalactiviteiten zoals taalspelletjes, raadsels, en rijmen beogen de ontwikkeling van het fonologische bewustzijn.

Vanuit natuurlijke bewegingsactiviteiten leggen de kleuterleraren al van bij de jongste kleuters de fundamenteën voor de handschriftontwikkeling. Voor de oudste kleuters maken de leraren gebruik van een specifieke voorbereidende schrijfmethode. Voor het werken met letters maakte de kleuterafdeling afspraken met de leraren van het eerste leerjaar.

Kleuters maken kennis met een groot aanbod aan woorden die contextgebonden worden aangebracht in het kader van de projecten. In de verschillende rondes brengen de kinderen ook zelf woorden aan. Het team heeft echter nog een weg af te leggen om conform het nieuwe leerplan systematisch te werken aan woordenschatverwerving op basis van dominante woordenschat waarin zowel school-, instructie- als themataal een plaats heeft.

De meeste leraren grijpen de mogelijkheden aan die de projectwerking en de aanwezigheid van anderstalige kleuters bieden om kinderen aan te zetten tot interculturele gerichtheid.

Met een variatie aan muzische activiteiten krijgen de kleuters kansen tot exploreren en experimenteren met beelden, geluiden, bewegingen, hun lichaam en taal. Muzische vorming krijgt op verschillende manieren een plaats binnen de projectwerking. Soms kiezen kleuters een muzisch onderwerp als klasproject. Daarnaast kent elk project een creatieve verwerking die meestal uitmondt in een muzische voorstelling voor ouders of andere kleuters. Elke kleuterleraar voorziet ook wekelijks specifieke muzische impressiemomenten en expressiemogelijkheden zoals de muziekronde, de tekenronde, de poppenkast en tik-tak, het kleuterorkest, muziek of een verhaal beluisteren. Ook onthaal- en afsluitmomenten krijgen vaak een muzische inkleuring. Toneelvoorstellingen, museumbezoek, (culturele) uitstappen in de omgeving, experten in de klas, en waarnemingen op het schooldomein verlevendigen het aanbod. Ze bieden rijke impressiemomenten. De meeste leraren staan geregeld stil bij ervaringen,

belevingen en waarnemingen van kleuters als vertrekpunt voor creatieve expressie. In sommige groepen zijn op dat vlak goede praktijkvoorbeelden te vinden. Om de expressiemogelijkheden uit te breiden maken de kleuters elke week kennis met een (beeldende) techniek.

Het aanbod bestrijkt de verschillende domeinen van het leergebied muzische vorming. Toch worden in een aantal klassen de domeinen drama en beweging wat onderbelicht. Meerdere leraren verenigen het domein beweging tot dans. In het domein muziek gaat er ruime aandacht naar ritmiek en tonaliteit en krijgen kleuters voldoende kansen om met muziekinstrumenten te experimenteren. De beeldende werkjes getuigen in de meeste klassen van creativiteit en authenticiteit. Het beeldend aanbod is ruim en gevarieerd.

Om het muzisch aanbod te verruimen organiseert het team van de kleuterafdeling een vijftal keer per jaar een klasdoorbrekend open atelier. Voor de organisatie van deze ateliers schakelt de school ouders en teamleden in. De school waakt erover dat de verschillende domeinen vorm krijgen in de ateliers. Door het keuzesysteem bestaat er een risico dat kleuters zich toespitsen op een bepaald domein en andere domeinen vermijden.

Onderwijsorganisatie
Klasmanagement

Om het welbevinden en het positief zelfbeeld van de kleuters te bevorderen, hechten de meeste leraren veel belang aan een veilig klasklimaat dat aanzet tot muzische en verbale expressie. Met taalstimulerende interacties bieden de kleuterleraren voldoende ruimte tot taalproductie. In enkele klassen worden interacties belemmerd door een hinderlijk pedagogisch echo.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De kleuterafdeling beschikt over een ruim assortiment aan ontwikkelings-, spel- en vormgevingsmateriaal voor de onderzochte leergebieden. Met knutsel- en verbruiksmaterialen doen kleuters ruime experimenteerervaringen op. Er zijn voldoende klank- en ritme-instrumenten. De variatie in hoeken en hun projectgebonden verrijking zetten kleuters aan tot talige interactie en muzische activiteit. Meerdere klassen hebben een uitnodigende boekenhoek die uitgerust is met een gevarieerd gamma aan boeken en bronnen. In een aantal klassen is de aantrekkelijkheid van deze hoek of de variatie van het aanbod voor verbetering vatbaar. In sommige klassen zijn er uitdagende timmer- of constructiehoeken. Daarnaast zetten soms knap verrijkte hoeken aan tot rollenspel. Voor drama kan de verkleedhoek met grote spiegel op kleuterhoogte, netjes uitgestalde verkleedkledij en rekwisieten in enkele klassen aan waarde winnen.

De audiovisuele (multi)media worden onder meer ingezet voor digitale prentenboeken, luisterverhalen, om foto's of filmpjes te maken en om informatie of illustratieve filmpjes op te zoeken op het internet. Het aantal computers met internetverbinding beantwoordt nog niet aan de verwachtingen van het vernieuwde leerplan Nederlands.

Infrastructuur

De ruime lokalen, de polyvalente ruimtes en de snoezelruimte zijn in deze school een troef. De aankleding van lokalen en gangen met creatieve kinderwerkjes creëert een muzische sfeer.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

De kleuterafdeling maakt gebruik van een gradueel opgebouwd, schooleigen evaluatiesysteem dat de leraren twee keer per schooljaar invullen op basis van gerichte observaties. In dat systeem zijn de leergebieden Nederlands en muzische vorming vertegenwoordigd. Voor Nederlands zijn taalbeschouwing en de vier taalvaardigheden als domeinen terug te vinden. Aspecten van taalbeschouwing krijgen bij de oudste kleuters een klemtoon binnen de bijkomende rubriek 'voorbereidend lezen: zingeving en taalbeheersing'. Voor muzische vorming maken enkel de domeinen beeld, muziek en drama deel uit van het evaluatiesysteem. Door het ontbreken van de muzische domeinen beweging en media is het systeem niet evenwichtig en representatief.

Zeker voor de oudste kleuters vormden de decretale ontwikkelingsdoelen het richtinggevend kader bij de samenstelling van het evaluatiesysteem. Toch zijn meerdere ontwikkelingsdoelen voor muzische vorming en één doel voor Nederlands niet opgenomen. Daarnaast bevat het systeem enkele (aspecten van) leerplandoelen of ook eigen doelen. Voor Nederlands gebeurde nog geen actualisering ten opzichte van het nieuwe leerplan. De eigen leerlijnen uit het 'plan taal' zijn deels verwerkt in het evaluatiesysteem, maar de schooleigen dimensie 'non-verbale taal' is daarbij niet meegenomen.

Leraren kunnen gebruik maken van de klasscreenings in het evaluatiesysteem om het onderwijsaanbod eventueel bij te sturen. Ook op basis van gesprekken en reflecties met kleuters tijdens de rondes en op basis van observaties tijdens dagelijkse activiteiten passen leraren hun aanbod aan. Meerdere leraren zijn zoekende om de essentiële informatie uit dagelijkse of gerichte observaties overzichtelijk en doeltreffend te registreren op kindniveau.

De meeste leraren kijken met een positieve bril naar kleuters en bieden hen geregeld stimulerende feedback. Vooral bij de oudste kleuters zijn er een aantal aanzetten om zelfreflectie en –evaluatie te stimuleren.

In de oudste leeftijdsgroep wordt een taalvaardigheidstoets afgenomen bij risicokleuters. In functie van de overgang naar het eerste leerjaar leggen de oudste kleuters een genormeerde screeningstest af om mogelijke problemen op het vlak van voorbereidende lees-, schrijf- of rekenvaardigheden tijdig te detecteren.

Rapporteringspraktijk
Interne en externe
communicatie

De rapportering aan ouders tijdens de halfjaarlijkse oudercontacten is gekoppeld aan het evaluatiesysteem. Naast de oudercontacten neemt het team verschillende initiatieven om ouders te informeren en te betrekken bij de klaswerking. Het klasdagboek biedt de ouders een indruk van de belevenissen van de groep. Ook de klasbabbels, blogs, reclameaffiches voor projecten, en de nieuwsbrieven 'Huisnummer' en 'Villavlug' geven informatie over voorbij en geplande projecten. In het Zonnehuis gaat het team op zoek naar mogelijkheden om de ouderbetrokkenheid te verhogen.

Tijdens diverse toonmomenten zoals het forum en de vele projectvoorstellingen krijgen kleuters kansen om onder meer hun talige en muzische verwezenlijkingen en talenten te demonstreren.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Door de overgangsgesprekken, de wisselmomenten, de klasdoorbrekende activiteiten en de combinatieklassen hebben de kleuterleraren een vrij genuanceerd beeld over de ontwikkeling van de kinderen. Voor muzische vorming is de beeldvorming doorgaans minder volledig en worden bevindingen minder formeel geregistreerd dan voor Nederlands.

Kleuterleraren nemen hun verantwoordelijkheid in de basiszorg op door te differentiëren en door kort op de bal te spelen op basis van observaties. Bij twijfels of vragen schakelen de leraren de zorgcoördinator in. Op vraag van de leraar observeert ze kleuters gericht en reikt ze tips of ondersteunend materiaal aan. Wekelijks bouwt de school een vast moment in voor ondersteuning van kleuters tijdens het contractwerk. Daarvoor doet ze een beroep op de zorgcoördinator of de ambulante leerkracht.

Op basis van multidisciplinair overleg bepaalt de kleuterafdeling welke kleuters extra begeleiding nodig hebben. Voor de ondersteuning van enkele kleuters met specifieke behoeften werkt de school samen met begeleiders uit het buitengewoon onderwijs (GON-begeleiders) en met stagiaires uit het hoger onderwijs. De school kent nog een groeimarge in het doelgericht, planmatig en systematisch opzetten van handelingsgerichte trajecten en interventies. De handelingsplannen van de externe GON-begeleiders kunnen daarvoor inspirerend zijn.

Voor anderstalige en taalzwakke kleuters in het Zonnehuis voorziet de school een beperkt aantal lestijden voor bijkomende klasinterne ondersteuning die zich vooral richt op begripsvorming en woordenschatverwerving. Onder meer met verteltassen, het aanleren van spelletjes, en activiteiten in deels heterogene groepen zorgt de ondersteuner ervoor dat de woordenschatverwerving functioneel gebeurt. Hoewel de klemtoon eerder ligt op themataal, is er vooral bij de spelletjes enige aandacht voor school- en instructietaal. Bovendien heeft de kinderverzorgster een actieve rol in de woordenschatverwerving. Door een moedergroep te organiseren probeert de school anderstalige kleuters ook indirect meer te ondersteunen.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Met uitzondering van vormingen rond schrijfmotoriek, waren recente teamgerichte of individuele professionaliseringsinitiatieven weinig gericht op het leergebied Nederlands. Ook de visie van het nieuwe leerplan werd nog niet samen verkend. Daardoor laat de school nog kansen liggen om taalzwakke en anderstalige kleuters doelgerichter te ondersteunen.

Vorig schooljaar stonden de gezamenlijke vormingsmomenten in het teken van muzische vorming. Daarbij wisselden leraren goede praktijkvoorbeelden uit en inspireerde een externe deskundige het team van de kleuterafdeling met een aantal mogelijkheden om met kleuters gericht te werken aan muziek en dans. Daarnaast volgden meerdere leraren recent individuele professionaliseringsinitiatieven die hun competenties op het vlak van muzische vorming vergroten.

Tijdens open ateliers maar ook bij klasinterne muzische activiteiten benut het team de interne deskundigheid en talenten. Zowel voor Nederlands als voor muzische vorming kan het kleuterteam ook rekenen op de medewerking en expertise van ouders en sympathiserende vrijwilligers.

Kwaliteitszorg	In 2006-2007 ontwikkelde het team een 'plan taal' met leerlijnen voor de
Visieontwikkeling	verschillende vaardigheden, taalbeschouwing en de schooleigen dimensie non-verbale taal. Op basis van de ontwikkelings- en leerplandoelen legt het team daarbij accenten per leeftijdscategorie. In de praktijk wordt dit plan weinig als leidraad gehanteerd. Door de vernieuwingen in de ontwikkelingsdoelen en het leerplan is ook het eigen taalplan aan actualisering toe.

Vorig schooljaar kreeg het 'plan muzische vorming' vorm op basis van een studie van de ontwikkelingsdoelen. Dat resulteerde echter niet in de ontwikkeling van leerlijnen zoals voor wiskunde en taal of in een uniform screeningsmodel om het aanbod te bewaken zoals voor wereldoriëntatie. Daardoor blijft voor muzische vorming het risico op hiaten, overlappingen of breuken in het aanbod groter.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor Nederlands in voldoende mate. De school besteedt vanuit haar Freinetvisie en -technieken veel aandacht aan het taalvaardig en mondig maken van de leerlingen. Ze zoekt daarbij een evenwicht tussen een geïntegreerde aanpak met het accent op hogere taalvaardigheden en een cursorische aanpak voor de opbouw van de cognitief-technische vaardigheden. De geïntegreerde aanpak zorgt voor een sterke samenhang met de andere leergebieden en met de leergebiedoverschrijdende thema's. Ook in de evaluatie- en rapporteringspraktijk hebben de verschillende domeinen van het leergebied een plaats.

Curriculum	De school confirmeerde in het verleden haar aanbod meer vanuit (de visie van) de decretale eindtermen dan vanuit het toen geldende leerplan. Ze heeft bijna 10 jaar geleden een beknopt schooleigen 'plan taal' met leerlijnen per domein uitgeschreven om vanuit de Freinetvisie haar aanbod te verantwoorden. De school herkent zich meer in het nieuwe leerplan en is begonnen met de verkenning ervan. Nog niet voor alle leraren zijn de visie en de begrippen in het nieuwe leerplan voldoende duidelijk. In opdracht van de directeur gingen de leraren recent na in welke mate het aanbod dekkend is voor de leerplandoelen en meer specifiek voor het gebruik van de verschillende tekst- en praatsoorten. Daarbij ontdekte de school een aantal hiaten zodat ze het aanbod kan bijsturen. Voor spelling en taalsystematiek werkte de school in het verleden schooleigen gedifferentieerde leerlijnen en daarbij horende bundels uit. Onderwijsleerpakketten fungeren beperkt als leidraad voor het onderwijsaanbod en worden vooral als inspiratiebron gebruikt door sommige leraren. Op eigen initiatief bewaken enkele leraren de volledigheid van hun aanbod. Ze maken daarbij gebruik van een verschillend referentiekader.
Onderwijsaanbod	
<i>Referentiekader</i>	
<i>Planning</i>	
<i>Evenwichtig en volledig</i>	
<i>Samenhang</i>	
<i>Brede harmonische vorming</i>	
<i>Actief leren</i>	

Voor de organisatie van het leergebied Nederlands kiest de lagere afdeling grosso modo voor twee invalshoeken: een geïntegreerde aanpak en een cursorische aanpak. Het geïntegreerde deel van het taalonderwijs zorgt voor een grote samenhang met andere leergebieden en met leergebiedoverschrijdende thema's. De praatrondes en de wekelijkse klasraad bevorderen de sociale vaardigheden. Leren leren komt in verscheidene facetten aan bod: met het contractwerk leren de leerlingen plannen en organiseren, in het project- en onderzoekswerk leren ze informatie verwerven en verwerken. Mede door de onderwerpen die de leerlingen kozen voor sommige projecten en praatrondes en door specifieke initiatieven komt ook de interculturele gerichtheid geregeld aan bod.

De productief-creatieve vaardigheden en het begrijpend lezen als hogere vaardigheden worden grotendeels ingebed in de verschillende rondes en in het project- en onderzoekswerk. In de rondes oefenen de leerlingen vooral hun communicatieve spreek- en luistervaardigheden. Bij de voorstelling van het project- en onderzoekswerk vergroten ze hun presentatievaardigheden. Het muzisch-creatief schrijven komt vooral aan bod bij het 'vrije schrijven', het productief schrijven in het project- en onderzoekswerk. Denken over taal en taalgebruik (taalbeschouwing) wordt eveneens geïntegreerd in verschillende werkvormen. Afhankelijk van de leerkrachtvaardigheden zijn er interindividuele verschillen in de mate waarin leraren erin slagen om leerlingen intensief te doen reflecteren over hun eigen taalgebruik en dat van anderen.

De verschillende rondes, het voorlezen, de wekelijkse klasraad en de presentaties voor de eigen groep, voor andere groepen en voor een volwassen publiek, ... bieden de leerlingen heel wat kansen tot spreken en luisteren. Het luisteronderwijs is meer gebaseerd op het 'natuurlijk luisteren' dan op het 'gericht luisteren'. Dat laatste komt soms aan bod wanneer leerlingen notities, een verslag of een samenvatting maken van een gesprek. Meer voor spreken dan voor luisteren leren de leerlingen een aantal strategieën, bijvoorbeeld bij de voorbereiding van de projectvoorstellingen.

Binnen de verschillende gespreksvormen bewaken de leraren -en in een latere fase ook de leidende leerling- de gespreksconventies. Uit de bijgewoonde activiteiten blijkt dat sommige leerlingen meer houvast nodig hebben. De leraren kunnen daarvoor niet terugvallen op een gradueel opgebouwde leerlijn.

De cognitief-technische vaardigheden spelling, taalsystematiek en technisch lezen krijgen grotendeels een cursorische benadering. Dat geldt ook voor de handschriftontwikkeling die gebaseerd is op een specifieke methode. Voor spelling voorzien de leraren verschillende werkwijzen die elkaar aanvullen. Tweemaal per week organiseren ze leerjaardoorbreekende spellingsgroepen waarbij de leerlingen op hun niveau instructie krijgen en oefenen. Binnen het spellingscontract zorgen de leraren voor bijkomende opdrachten die eveneens op verschillende niveaus aangeboden worden. Vanuit de vrije teksten bespreken de leraren spellingsproblemen met de groep. Door bij het vrij schrijven aandacht te besteden aan het 'verzorgen van de tekst' oefenen de leerlingen het spellingsgeweten.

De leraren benaderen taalsystematiek cursorisch in de vorm van woord- en zinsleer. De inhoud, die weliswaar gedifferentieerd binnen contractwerk worden aangeboden, gaan echter een heel eind verder dan de eindtermen en leerplandoelen. Een aantal van die taken krijgen evenwel een productief accent, bijvoorbeeld door het uitbreiden van zinnen. In de evaluatie van dit subdomein trekken de leraren die differentiatie echter niet door. De studie van de taalsystematiek biedt anderzijds degelijke ondersteuning bij het aanleren van de werkwoordspelling.

Het technisch lezen wordt opgebouwd vanuit het aanvankelijk lezen. In het Zonnehuis, waar de zes- en zevenjarigen samenzitten in een graadsklas, krijgt de klasleraar daarvoor extra ondersteuning. De leerlingen oefenen het zuiver technisch lezen in niveaugroepen op basis van hun leestechisch niveau, en in sommige groepen met tutorlezen. Met het creëren slaat de school de brug naar hogere taalvaardigheden en andere leergebieden. Na het lezen van een tekst krijgen de leerlingen een inhoudelijke verwerkingsopdracht. Die opdracht kan gaan van het beantwoorden van vragen op verschillende verwerkingsniveaus over de tekst, over het oplossen van rekenverhalen in verband met de tekst, tot muzische opdrachten.

De lagere afdeling beschikt over een beperkt aantal genormeerde of gestandaardiseerde gegevens over de opbrengsten van het taalonderwijs. Voor spelling en technisch lezen onderzoeken de directeur en de zorgcoördinator onder meer vanuit gevalstudies of de opbrengsten voldoen aan de verwachtingen. Ze vergelijken de resultaten tevens met de observatiegegevens van de leraren. Voor spreken, luisteren, creatief schrijven en begrijpend lezen zijn er geen longitudinale gegevens of gegevens op schoolniveau. Uit analyse en observatie van het leerlingenwerk blijkt dat de leerlingen een voldoende hoog niveau halen. De creatieve aspecten van taal zijn over het algemeen van een hoge kwaliteit.

Voor de cognitief-technische vaardigheden zoals technisch lezen, spelling en taalbeschouwing werkt de school met zelf uitgewerkte leerlijnen zodat op dat vlak de verticale samenhang is gegarandeerd. Voor de communicatieve vaardigheden vertrekt de school vanuit de kinderen en trachten de leraren door constructieve feedback van henzelf en de medeleerlingen de ontwikkeling te bevorderen. Daarbij vormt het nog een uitdaging om op het vlak van tekst- en praatsoorten, verwerkingsniveaus en taalstrategieën de nodige continuïteit en gradatie te verzekeren.

Vooral voor de hogere vaardigheden zoals begrijpend lezen, luisteren, spreken en creatief schrijven is er vanuit de verschillende werkvormen veel horizontale samenhang. Door het verzorgen van de tekst bij het creatief schrijven benadrukt de school de samenhang tussen technisch en productief-creatief schrijven. Leraren sporen hun leerlingen aan om te reflecteren over taal en taalgebruik door gerichte vragen te stellen bij het functioneel lezen, bij het schrijven van teksten en bij het presenteren. Vanuit de cursorische benadering van taalsystematiek leggen de leraren weinig verband met taalbeschouwing.

Door de specifieke Freinet-aanpak met rondes, project- en onderzoekswerk krijgen de leerlingen veel kansen tot actief leren. Het principe van de 'arbeid' staat daarbij voorop. Naarmate ze ouder worden krijgen leerlingen zelf meer verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld in het leiden van een kring. Uit gesprekken met enkele leerlingen blijkt dat ze het onderdeel taalsystematiek het minst smaken. Dat heeft mogelijk te maken met de (te) hoge verwachtingen van de school op dat vlak. Meerdere leraren zijn evenwel vragende partij om het aanbod voor taalsystematiek bij te sturen.

Onderwijsorganisatie

*Onderwijstijd
Klasmanagement*

De lagere afdeling wendt de onderwijstijd efficiënt aan. De dag wordt gestructureerd volgens de verschillende werkvormen. De meeste leraren plannen daarbij ook systematisch activiteiten of werkvormen in waarbij het accent op Nederlands ligt. Voor het oefenen van spelling en technisch lezen voorziet de school afgebakende momenten, die geregeld ook groepsdoorbrekend georganiseerd worden. Indien nodig geven de leraren een klassikale instructie. Voor sommige leerlingen wordt de instructie verlengd.

De wijze waarop de school haar aanbod organiseert, zorgt voor een hoge betrokkenheid van de leerlingen. De leraren hanteren een leerstimulerende begeleidingsstijl. Ze stellen open vragen en trachten voort te bouwen op de antwoorden van de leerlingen. Sommige leraren hanteren een hinderlijk pedagogisch echo wat de interactie tussen de leerlingen belemmert en de luisterbereidheid van de leerlingen afremt.

Materieel beheer**Uitrusting***Leermiddelen*

De school beschikt over voldoende leermiddelen voor Nederlands. In de klassen zijn zowel verhalende als informatieve boeken terug te vinden. De verhalende boeken zijn in de meeste klassen geordend volgens leesniveau. De aantrekkelijkheid van de klasbibliotheken is wisselend. De koffers voor het creëren bevatten een rijke diversiteit aan leesmaterialen en tekstsoorten. De klasinrichting is tegelijk huiselijk en uitnodigend voor het leren. Aan de klaswanden zijn veeleer weinig wandplaten te zien om het taal leren te ondersteunen. Dat geldt vooral voor strategieën en in mindere mate voor spelling en taalsystematiek.

De leerlingen wenden geregeld ICT aan bij het opzoeken, verwerven en verwerken van informatie en bij het creatief schrijven. Er zijn een aantal initiatieven waarbij leerlingen ook ICT gebruiken als communicatiemiddel. De klassen beschikken allen over een digitaal bord. De leraren wenden dat medium zinvol aan. Ook de leerlingen krijgen kansen om met het digitaal bord te werken.

Evaluatie**Evaluatiepraktijk***Evenwichtig en representatief**Leerlingvolgsysteem*

De school ontwikkelde zelf een digitaal evaluatiesysteem dat richting geeft aan de concrete evaluatie- en rapporteringspraktijk voor Nederlands. Dat systeem specificeert over welke verschillende onderdelen de school evaluatiegegevens per leerling verzamelt, registreert en rapporteert. Deze onderdelen vormen in zekere zin de ankerpunten voor de evaluatie van de taalontwikkeling van leerlingen. De leraren brengen een samenvatting van hun evaluatiegegevens over in het systeem. Met een kwalitatieve code geven ze de beheersingsgraad aan. Daarbij steunen ze vooral op hun observaties eventueel aangevuld met toetsprestaties.

Zowel de cognitief-technische aspecten als de taalvaardigheden kregen een plaats in het evaluatiesysteem. Daardoor is de evaluatiepraktijk voldoende breed. Het is voor de leraren niet duidelijk op welk referentiekader het systeem gestoeld is voor Nederlands. Er zijn evenwel nog kansen om de afstemming op de eindtermen, het leerplan en het schooleigen 'plan taal' te verbeteren. Zo ontbreekt bijvoorbeeld de dimensie non-verbale taal die de school belangrijk vindt. Ook de klemtoon op creativiteit komt weinig tot uiting in de evaluatie van vaardigheden als spreken en schrijven. In de beoordeling van deze creatieve vaardigheden lijkt het accent eerder te liggen op vormelijke aspecten.

Het evaluatiesysteem is vrij gedetailleerd voor de cognitief-technische aspecten van taalonderwijs. Zo bevat het systeem (relatief) uitgebreide informatie over de handschriftontwikkeling, het leesniveau en vooral over de beheersing van de verschillende moeilijkheden of leerinhouden van spelling en taalsystematiek. Voor deze aspecten is de evaluatiepraktijk van leraren dan ook transparant. Ze volgen hun leerlingen goed op, geven snelle feedback en nemen naast observaties ook toetsen en dictees af. Voor het technisch lezen volgt de school de leerlingen op met een gestandaardiseerde vorderingstest. Voor spelling neemt de school tweemaal per jaar een genormeerde test uit een leerlingvolgsysteem af die zowel de vorderingen als het spellingsniveau in kaart brengt. De zorgcoördinator maakt daarvan een kwalitatieve foutenanalyse die de leraren vergelijken met hun eigen observaties. Enkele leraren maken soms foutenoverzichten van de spellingsfouten die door aanvulling met observatiegegevens een meer kwalitatief karakter krijgen.

Voor de hogere vaardigheden begrijpend lezen, luisteren, spreken en creatief schrijven is het evaluatiesysteem minder sterk en volledig uitgewerkt. Om deze taalvaardigheden in beeld te brengen, doen de leraren veeleer een beroep op hun observaties. De mate waarin observaties overzichtelijk genoteerd worden is leraarafhankelijk. Door het ontbreken van eenduidige of afgesproken criteria voor de beoordeling van deze vaardigheden, missen de observaties in een aantal gevallen doelgerichtheid. Meerdere leraren observeren en evalueren vooral op basis van hun indrukken of wat ze persoonlijk belangrijk vinden. Een beperkt aantal leraren stelt voor de evaluatie van bijvoorbeeld spreekvaardigheden vooraf heldere criteria voorop. Voor deze hogere vaardigheden maken de meeste leraren zelden foutenanalyses. De leraren geven wel veelvuldig feedback. Ook zijn er bij een aantal leraren aanzetten om de (mede)leerlingen actief te betrekken bij het evalueren van vooral de spreek- en presentatievaardigheden. Bij enkele leraren zijn alternatieve evaluatievormen zoals zelf- en peerevaluatie al meer ingeburgerd. Deze evaluatievormen bieden veel mogelijkheden om leerlingen meer zicht te geven op hun eigen leerproces.

Rapporteringspraktijk

*Evenwichtig en volledig
Interne en externe
communicatie*

Op basis van het digitale evaluatiesysteem genereert de school de individuele leerlingrapporten. Daardoor is de rapporteringspraktijk een weerspiegeling van de evaluatiepraktijk. Dit evaluatie- en rapporteringssysteem biedt de mogelijkheid om per onderdeel de kwalitatieve beoordeling toe te lichten met verbale feedback. Er zijn grote interindividuele verschillen in de mate waarin de leraren de ruimte voor verbale feedback benutten. Bij sommige leraren is deze feedback erg beknopt. Anderen maken van het systeem gebruik om een genuanceerd beeld te schetsen met oog voor de evolutie die een leerling doormaakt.

De school kiest ervoor om aan elk rapport een oudercontact te koppelen. Enerzijds is daardoor de rapporteringsfrequentie laag, anderzijds krijgen de ouders mondelinge toelichting bij de daarin opgenomen informatie. Daarnaast bieden de diverse projectvoorstellingen, vooral voor de productief-creatieve vaardigheden zoals spreken en creatief schrijven, hen een beeld van de mogelijkheden van hun kinderen.

Begeleiding

Leerbegeleiding

*Beeldvorming
Zorg*

De beeldvorming is breed. Maar door gebrek aan goed uitgewerkte observatie-instrumenten en evaluatiecriteria blijft ze meestal nogal vaag voor de hogere taalvaardigheden.

De school zet vooral in op de preventieve basiszorg. Voor de technische vaardigheden spelling en technisch lezen werkt ze met zowel niveaugroepen als met gedifferentieerd contractwerk. Tijdens de organisatie van 'mini-klasjes' creëren de leraren ruimte voor remediëring. Voor spelling gaat niet altijd aandacht naar de juiste remediëringwijze. Op de ogenblikken dat de zorgcoördinator klasinterne ondersteuning biedt, nemen de klasleraren meestal de verantwoordelijkheid op zich om met de taalzwakkere leerlingen te werken. Vooral voor spelling en technisch lezen krijgen enkele leerlingen met een grotere achterstand een apart leertraject. Leerlingen met taalontwikkelingsproblemen of leerstoornissen genieten van overdachte dispenserende of compenserende maatregelen. Daarbij kunnen leerlingen ook gebruik maken van specifieke software. Ter ondersteuning van de verhoogde zorg en de uitbreiding van de zorg werkt de school slechts voor een beperkt aantal leerlingen een gefaseerd ondersteuningsplan uit dat concrete doelen afbakt op basis van een heldere hulpvraag.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Zowel op vraag van de ouders als van de school krijgen meerdere leerlingen met taalproblemen ondersteuning van externe hulpverleners, zoals GON-begeleiders en logopedisten. De school werkt constructief samen met deze hulpverleners.

In het verleden was de coaching van de directeur en de externe professionalisering vooral gericht op de specifieke Freinettechnieken en minder op inhoudelijke aspecten van Nederlands. Met de introductie van het nieuwe leerplan besteedt de school al enige aandacht aan een meer gerichte studie van het leerplan.

De open cultuur en de constructieve samenwerking binnen de school zorgen ervoor dat leraren een aantal goede initiatieven van elkaar overnemen. Daarbij behouden ze ook enige vrijheid om keuzes te maken. Keerzijde daarvan is dat sommige persoonlijke initiatieven te weinig doorstromen en navolging kennen bij de overige teamleden. Het team benut beperkt de interne mogelijkheden tot hospiteren of collegiale visitatie.

3.1.1.5 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor muzische vorming in voldoende mate. Dat blijkt onder meer uit de kwaliteit van het muzische leerlingenwerk in de klasbeelden en de projectvoorstellingen. Het team creëert een leeromgeving waarbij de muzische creativiteit van de leerlingen tot volle ontplooiing kan komen binnen klasinterne en klasdoorbrekende activiteiten. De leraren begeleiden het muzische leerproces vanuit geïntegreerde activiteiten. Ze voorzien ook domeinspecifieke lessen. Er zijn ruimschoots voldoende materialen en instrumenten voor muzische activiteiten. De leraren voelen zich samen verantwoordelijk voor de muzisch-creatieve ontwikkeling van de leerlingen.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De school geeft aan voor muzische vorming veeleer te werken vanuit de visie van de eindtermen dan vanuit het leerplan. Vorig schooljaar heeft de school het leergebied muzische vorming als prioriteit naar voor geschoven. Dat leidde tot een eenvoudig 'plan muzische vorming' dat de relatie vastlegt tussen de muzische initiatieven die de school al neemt en het merendeel van de eindtermen. Dit plan bevat geen specifieke leerlijnen voor de domeinen van muzische vorming.

Vanuit haar slogan 'creatief met inhoud' stelt de school dat de leerlingen het best muzisch-creatief openbloeien wanneer ze daartoe de nodige kansen en ruimte krijgen vanuit een geïntegreerd en zinvol aanbod. De school ziet het muzische onlosmakelijk verbonden met de totale persoonlijkheidsontwikkeling en attitudevorming. Ze integreert muzische vorming daarom zoveel mogelijk in de projectwerking. De leraren grijpen de kansen tot een muzische invulling en verruiming van de projecten. Als 'rugdekking' organiseert het team van de lagere afdeling ongeveer vijf namiddagen per jaar klasdoorbrekende open muzische ateliers met ondersteuning van vrijwilligers die hun eigen expertise in de school brengen. Om ook een aantal specifieke vaardigheden te verwerven en te oefenen, bieden de teamleden een aantal domeinspecifieke lessen aan. Daarbij is de doelgerichtheid duidelijker aanwezig. Ook enkele specifieke kringvormen zoals de muziek-, poëzie-, foto- of kunstronde bieden extra kansen tot muzisch beschouwen en soms ook tot creëren.

Het projectwerk is een belangrijke voedingsbodem voor het rijke en gevarieerde muzische aanbod met kwaliteitsvolle en motiverende activiteiten. Sommige projecten hebben een kunstzinnig thema als onderwerp, waardoor langere tijd rond het muzische wordt gewerkt. Bij individuele projecten en opdrachten maken de leerlingen werk van een muzisch-creatieve vormgeving van hun persoonlijke werkstukken. En als afsluiting van ieder klasproject bereidt de groep een voorstelling met muzische componenten voor. Daarbij bepalen de leerlingen in samenspraak met de leraar de vorm van de voorstellingen. De leraren bieden daarbij vooral procesgerichte ondersteuning. De technieken die ze aanbrengen, schragen het creatief proces. Vooral op het vlak van beeld en muziek maken de leraren frequent tijd voor het beschouwen van werk van kunstenaars met de leerlingen. Daarnaast bezoeken de leerlingen enkele malen per jaar een muzische voorstelling of tentoonstelling. Ook muzische experts worden geregeld in de klas uitgenodigd. Dit aanbod van kunst en cultuur vormt een waardevolle aanvulling bij het muzisch aanbod van de school.

Om het muzisch aanbod te bewaken en tijdig bij te sturen, houden sommige leraren een overzicht bij van de domeinen die aan bod gekomen zijn in de klasprojecten. Niet in alle klassen is het aanbod voldoende evenwichtig. De gesprekken tijdens de doorlichting bevestigen de resultaten van een interne bevraging. Daaruit bleek dat verscheidene leraren zich het minst zeker voelen in muziek, dans (beweging) en in mindere mate ook in media. Daardoor kan het aanbod voor deze domeinen in een aantal groepen nog aan intensiteit en kwaliteit kan winnen. In de open ateliers streeft het team er wel expliciet naar dat de verschillende muzische domeinen vertegenwoordigd zijn. Leerlingen mogen zelf kiezen voor welke atelieractiviteit ze zich inschrijven. Dat heeft als voordeel dat leerlingen hun keuzevaardigheden leren ontwikkelen en dat ze keuzes kunnen maken in functie van hun interesses en talenten. Een mogelijk nadeel is dat leerlingen zich daardoor eenzijdig richten op een specifiek domein en andere domeinen ontlopen.

De school werkt niet expliciet rond verticale samenhang voor muzische vorming. In hoofdzaak door informele contacten houden de leraren elkaar op de hoogte welke muzische werkvormen, materialen en technieken ze gebruikten bij een bepaalde leerlingengroep. Omdat het muzische vooral aan bod komt in de projecten waarvan de inhoud door de leerlingen worden samengesteld, vormen de leerlingen het 'geheugen' van wat al werd gedaan. Leraren rekenen erop dat leerlingen wel zullen aangeven of ze met een bepaald lied, een techniek of activiteit reeds kennismaakten in de voorgaande leerjaren.

De inbedding binnen de rondes en projecten zorgt voor aansluiting van muzische vorming bij de leefwereld van de kinderen. Door de integratie van het leergebied in de verschillende werkvormen is er zowel tussen de domeinen als met de leergebieden een sterke horizontale samenhang. Ook met de leergebiedoverschrijdende eindtermen zijn er duidelijke verbanden.

Uit de observaties tijdens de doorlichting en het diverse muzische leerlingenwerk blijkt dat de leerlingen ruimschoots over de verwachte muzische vaardigheden beschikken. De werkjes getuigen van persoonlijke expressie en creativiteit. De leerlingen genieten zichtbaar van wat ze maken en voorstellen aan de hele klasgroep of een breder publiek.

Onderwijsorganisatie

*Onderwijstijd
Klasmanagement*

Het team maakt voldoende tijd en ruimte voor muzische activiteiten. Bij de meesten zitten de vele muzische activiteiten verweven binnen de verschillende rondes, de klasprojecten, het persoonlijk werk, de open ateliers en soms ook in het contractwerk. Sommige leraren plannen in hun weekagenda systematisch momenten in voor muzische vorming.

Bij het muzisch creëren is de onderwijsstijl van de leraren veeleer ondersteunend en uitnodigend zodat leerlingen zelfstandig, creatief en probleemoplossend kunnen werken. In de domeinspecifieke lessen gaat de sturing van de leraren uit, zonder dat daarbij aan creatieve en expressieve kansen ingeboet wordt. Met muzische tussendoortjes bouwen meerdere leraren ontspannende en rustgevende momenten in.

Het team creëert een positief klas- en schoolklimaat waarbinnen kinderen zich muzisch kunnen en durven uiten. Leraren moedigen de kinderen aan tot creatieve expressie. Tijdens muzische activiteiten hebben leraren aandacht voor sociale vaardigheden en vragen ze respect en openheid voor elkaars ideeën, creaties en expressies.

Materieel beheer

Uitrusting
Leermiddelen

Het ruim assortiment aan leermiddelen, gebruiks- en verbruiksmaterialen bevordert de realisatie van de muzische doelen binnen de verschillende werkvelden. Elke klas heeft bovendien een budget dat ze kan besteden aan materialen of activiteiten. De digitale borden en andere ICT-middelen bieden visuele ondersteuning bij muzische activiteiten en worden soms als input voor muzische impressies aangewend. De leerlingen hanteren (digitale) media ook geregeld bij het vormgeven en het registreren van hun creaties.

Door het tentoongestelde beeldende werk geven de meeste klassen en de gangen een muzische indruk. De klasbibliotheken bevatten onder meer inspirerende fotoboeken met werk van kunstenaars. Om een muzische sfeer te creëren, wordt soms muziek op de achtergrond gespeeld tijdens sommige zelfstandige werkvormen.

Infrastructuur

De school beschikt over een grote toneelzaal met geluidsapparatuur voor de voorstellingen. De snoezelruimte, waarin de leerlingen tot rust kunnen komen, bevat zowel klank- als lichtmateriaal. De ruime klaslokalen zijn muzisch aangekleed en bieden kansen tot muzisch bewegen, dansen, dramatisch spel...

Evaluatie**Evaluatiepraktijk**

*Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem*

Het team is nog zoekende naar adequate manieren om muzische vorming te evalueren. Tijdens de bijgewoonde activiteiten kregen de leerlingen meestal zinvolle en constructieve feedback op hun creatief en expressief vormgeven. Meerdere leraren trachten de (mede)leerlingen daarbij te betrekken, maar zelden komen ze samen tot een gezamenlijke afbakening van criteria. De leraren noteren ook een aantal observaties. Afhankelijk van de vaardigheid van de leraar en van het muzisch domein of de werkvorm, zijn deze notities beperkt of meer diepgaand van kwaliteit.

Op schoolniveau zijn er geen afspraken om de muzische competenties van de leerlingen op een representatieve, transparante en valide wijze te evalueren. Hierdoor gebeurt de evaluatie vooral op basis van eigen criteria, inzichten en aanvoelen van de leraren. Het gebrek aan afspraken en onderbouwde criteria heeft als gevolg dat sommige leraren houvast missen bij de observatie en beoordeling van muzische aspecten.

Bovendien is de evaluatiepraktijk onvoldoende afgestemd op de eindtermen of leerplandoelen. In het schooleigen evaluatie- en rapporteringssysteem geven leraren enkel voor de rubrieken verbale, beeldende en muzikale expressie kwalitatieve beoordelingen. Lichamelijke expressie is vertaald naar turnen en zwemmen. De muzische domeinen beweging en media ontbreken in dit systeem. Het evaluatiesysteem is bovendien weinig of niet verder uitgewerkt met aandachtspunten of criteria voor de beoordeling van de verschillende domeinen. Daardoor is de evaluatie onvolledig en onevenwichtig. Om de validiteit van de eigen observaties te verhogen, gaat een beperkt aantal leraren voor de rubrieken in het evaluatiesysteem zelf op zoek naar gefundeerde evaluatiecriteria. Met uitzondering van de attitudinale doelen, die voor dit leergebied belangrijk zijn, kunnen weinig observaties aan specifieke doelen gekoppeld worden.

Rapporteringspraktijk

*Evenwichtig en volledig
Interne en externe
communicatie*

Doordat het digitale evaluatiesysteem de basis vormt voor de rapporten, komen een aantal knelpunten van de evaluatiepraktijk ook tot uiting in de rapporteringspraktijk. De rapporten bieden ouders en leerlingen geen evenwichtig en volledig beeld van de muzische ontwikkeling aangezien de domeinen beweging en media ontbreken. Bovendien is de diepgang in de rapportering voor muzische vorming meestal beperkt. Daarbij maken de leraren weinig onderscheid tussen de evaluatie van het proces, de attitudes en de evaluatie van het resultaat. Leraren brengen de mogelijkheden, beperkingen en evolutie van de leerlingen voor muzische vorming nog onvoldoende in kaart. Ze missen daarvoor alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen zoals de persoonlijke portfolio, schriftelijke peer- of zelfevaluatie en digitale opnames. De school heeft in het verleden al nagedacht over het gebruik van een portfolio. Ze heeft daarvoor geen verdere initiatieven genomen. De klasboeken die meestal in de gangen ter inzage liggen, de blogs, en de klaskranten van sommige groepen bevatten foto's van de voorstellingen en van een selectie van het muzisch werk van de leerlingen. Ze kunnen beschouwd worden als een eerste aanzet tot een groepsportfolio.

Naast de rapporten geven ook de diverse werkjes in het klasbeeld en vooral de verschillende toonmomenten, zoals de projectvoorstellingen, aan ouders een zicht op de muzische talenten en mogelijkheden van hun kind.

Begeleiding Leerbegeleiding

*Beeldvorming
Zorg*

De klasleraren hebben door de vele muzische activiteiten een behoorlijk beeld van de muzische kwaliteiten van hun leerlingen. Een beperkt aantal leraren onderzoekt met eigen bevragingen welke muzische activiteiten de leerlingen aanspreken en waar ze zich sterk of minder onderlegd in voelen.

De leraren trachten het aanbod af te stemmen op maat van de leerlingen. De jongere leerlingen krijgen soms ondersteuning tijdens (muzisch) contractwerk. Het team benut deze werkvorm om de groep kleiner te maken en om enkele muzische activiteiten zoals drama te organiseren. Indien nodig biedt de leraar individuele ondersteuning of begeleidt ze een bepaald groepje intensiever. De leerlingen halen ook inspiratie bij elkaar en leren van elkaar, doordat ze veelvuldig muzisch samenwerken.

Muzisch getalenteerde leerlingen krijgen extra uitdaging door bijkomende opdrachten of opdrachten die bijvoorbeeld een hogere graad van zelfstandigheid of probleemoplossend vermogen vereisen.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Meerdere leraren trachten hun eigen muzisch-didactische vaardigheden te verbeteren door nascholingen te volgen. Voor een gezamenlijke vorming deed de school vorig schooljaar een beroep op een externe organisatie om 'al muzisch doende' kennis te maken met nieuwe muzische vormen voor muziek en dans. Sommige leraren hebben behoefte aan vorming over de implementatie van het domein media.

De school zet geregeld de interne expertise in. Wanneer leraren menen niet over voldoende specifieke muzische competenties te beschikken, doen ze een beroep op elkaar of werken ze samen. Dat gebeurt zowel spontaan als georganiseerd. Tijdens het projectwerk en de open ateliers benut het team de muzische deskundigheid van ouders en sympathisanten.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school voert sinds kort een actief beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Ze voert de nodige controles met de vereiste regelmaat uit. Na een ongunstig brandweerverslag voor de vestigingsplaats de Villa (mei 2011) heeft de school heel wat initiatieven genomen om de tekorten aan te pakken. Hoewel de nodige aanpassingen grotendeels zijn uitgevoerd, zijn de tekorten nog niet volledig weggewerkt. In de vestigingsplaats het Zonnehuis moeten nog een aantal opmerkingen over brandpreventie en veiligheid van de elektrische installatie aangepakt worden.

De bewoonbaarheid van de klaslokalen is goed, de speelplaatsen zijn ruim en veilig ingericht. De scheiding van de toiletten (kinderen - volwassenen, mannen - vrouwen) en een beperkte geurhinder in de Villa blijven aandachtspunten.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend	ja
• de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	neen
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Sociale en emotionele begeleiding

Doelgerichtheid Met een voorzet van de directeur ontwikkelde het team in 2007 een 'plan sociaal leren' op basis van literatuurstudie en gezamenlijke reflectie tijdens een pedagogische studiedag. Uit de gesprekken blijkt dat de leraren de visie in dit plan ook nu nog onderschrijven en de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden als een kernactiviteit van de schoolwerking beschouwen. De schoolvisie is zowel gestoeld op de basisprincipes van Freinet als op inzichten uit de sociale psychologie en het systeemdenken. In tegenstelling tot bij andere schooleigen plannen ontbreekt een expliciete koppeling met de eindtermen of hun uitgangspunten in het 'plan sociaal leren'. In dat plan stelt de school betrokkenheid, welbevinden en verbondenheid centraal. Die verbondenheid vormt het fundament van het sociale leren. Vanuit een existentieel-ecologische benadering wordt verbondenheid geconcretiseerd en vertaald naar de schoolwerking. Op grond van haar visie bouwt de school de sociale en emotionele begeleiding doelgericht en geïntegreerd uit met een aantal accenten die als schooleigen doelen kunnen beschouwd worden. De school beklemtoont daarbij het belang van rust in de persoonlijke levenssfeer, een klimaat van verdraagzaamheid, de beperking van druk op kinderen, het preventief denken en herstelgericht werken, en het bewaken van de eigen grenzen. Ook het zorgplan (2012-2016) focust op de begeleiding van de sociale en emotionele ontwikkeling en bevat daarvoor doelen en acties op school-, leerkracht- en leerlingniveau.

Ondersteuning De teamleden voelen zich samen verantwoordelijk voor de sociale en emotionele begeleiding van alle leerlingen. Met diverse initiatieven maakt de school werk van de accenten en actiepunten in haar 'plan sociaal leren'.

Omdat rust een belangrijk actiepunt is, bouwen leraren in hun klaspraktijk bewust rustmomenten in. Daarnaast tracht het team binnen een klimaat van verdraagzaamheid de druk op kinderen te verminderen door onder meer zinloos huiswerk te vermijden en door kinderen te ondersteunen bij leedmomenten.

Individuele leraren nemen heel wat initiatieven om in hun klaswerking het sociaal-emotioneel welzijn van de kinderen te versterken. Vanuit 'la pédagogie de l'écoute' zijn de leraren gevoelig voor signalen van individuele kinderen en van de groep. Met diverse Freinettechnieken en werkvormen moedigen ze kinderen aan om op hun niveau uiting te geven aan hun gedachten en gevoelens. Voorbeelden daarvan zijn de tekenronde, de vrije teksten, bepaalde projecten en muzische activiteiten.

De school tracht zoveel mogelijk preventief te werken. Vanuit haar visie beschouwt ze verbondenheid en sociaal leren niet als een geïsoleerd vak maar als de rode draad doorheen haar klas- en schoolwerking. Hoewel de leergebiedoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden niet zijn opgenomen in het 'plan sociaal leren', zit het nastreven van deze doelen sterk verweven in de verschillende werkvormen en initiatieven op klas- en schoolniveau. Door het ontbreken van leerlijnen mist de school wel kansen om een aantal sociale competenties gradueel op te bouwen.

Krachtige preventieve middelen die geregeld aan bod komen in de klaspraktijk zijn onder meer de praatronde, de brievenbus of het groen-geel-roodboekje en de klasraad. Daarbij oefenen de kinderen van jongs af aan een aantal relatiewijzen binnen hun klasgroep. Zo leren ze onder meer hun mening of voorstellen formuleren, luisteren naar elkaar, problemen aankaarten, bespreken en uitpraten, en elkaar complimenten geven. Aangezien alle klassen vertegenwoordigd zijn in de Villaraad en de Zonneraad, krijgen de kinderen er de kans om op schoolniveau zaken bespreekbaar te maken. In de verschillende raden maken ze kennis met democratische principes. Ze leren er in onderling overleg afspraken maken die noodzakelijk zijn om het klas- en schoolleven te stroomlijnen. Leerlingen krijgen ook een verantwoordelijkheid in het speelplaatsgebeuren. Vanuit een doordachte speelplaatswerking wil de school het aantal conflicten reduceren.

De klasprojecten en voorstellingen, de combinatieklassen, de klasdoorbrekende activiteiten, de wisselmomenten, de peter- en meterschappen, de peertutoring ... bevorderen niet alleen het samenhorigheidsgevoel tussen kinderen (van verschillende leeftijdsgroepen) en het gevoel van verantwoordelijkheid voor elkaar, maar ook het leren van en met elkaar. Ze ondersteunen op diverse fronten de ontwikkeling van het sociaal functioneren.

Meerdere werkvormen en initiatieven hebben niet alleen een preventieve maar ook een deels curatieve werking. Het team maakte afspraken om vanuit een positieve houding kort op de bal te spelen bij conflicten of storend gedrag. Deze afspraken zorgen ervoor dat er gelijkgericht wordt opgetreden. Daarbij trekt het team resoluut de kaart van het herstelgericht werken. Op basis van overleg bepalen slachtoffer en dader gezamenlijk de aard van de corrigerende ingreep. Indien nodig bouwen de teamleden een time-outmoment in om het herstelgericht werken mogelijk te maken.

In de begeleiding van kinderen met problemen gaan leraren bij elkaar te rade tijdens informeel overleg of tijdens kindbesprekingen op teamvergaderingen. Ook de zorgcoördinatoren nemen hun verantwoordelijkheid op door advies en ondersteuning te bieden op leerling-, leraar-, en schoolniveau. Het zorgplan vraagt ook extra aandacht voor het welbevinden en het sociaal-emotioneel functioneren van kinderen met (leer)stoornissen. Waar nodig overleggen de zorgcoördinatoren met ouders of schakelen ze externe experts in. Vooral voor kinderen met hardnekkige gedrags- of sociaal-emotionele problemen heeft de school nog kansen om een meer doelgerichte en gefaseerde aanpak uit te werken.

Op basis van haar visie op verbondenheid ziet de school op het vlak van sociale en emotionele begeleiding ook een belangrijke voorbeeldfunctie weggelegd voor het team en de ouders. Vanuit een goede teamgeest proberen de teamleden positiviteit, respect en rust uit te stralen. Onder meer via de klasouder als aanspreekpunt en de klasbabbels wil de school de zorg voor elkaar ook doortrekken naar de ouders. Ze tracht meningsverschillen tussen ouders onderling of tussen ouders en leraren op een respectvolle en constructieve wijze bespreekbaar te stellen en uit te praten. De directeur neemt bij discussies tussen leraren en ouders de rol van katalysator op zich.

In de beide afdelingen brengen de leraren voor elk kind de sociaal-emotionele ontwikkeling twee keer per jaar in kaart. In het schooleigen evaluatie- en rapporteringssysteem is hiervoor een prominente plaats voorzien. Dat laat toe om de evolutie in beeld te brengen en om problemen te signaleren aan de betrokkenen.

Bij de kleuters zijn de observatiepunten grotendeels gradueel opgebouwd aan de hand van de ontwikkelingsdoelen van het domein mens uit het leergebied wereldoriëntatie. In de lagere afdeling is het evaluatiesysteem voor de sociaal-emotionele ontwikkeling voor alle leeftijdsgroepen hetzelfde. Het bestaat uit drie grote rubrieken: 'zichzelf goed voelen binnen klas en omgeving', 'zichzelf kunnen zijn' en 'in verhouding tot elkaar'. In de concretisering zijn een aantal eindtermen sociale vaardigheden te herkennen. Meestal beoordelen de leraren deze aspecten op basis van hun observaties. In de derde graad is de evaluatie op het rapport de samensmelting van een zelfreflectie door de leerlingen en de bevindingen van de leerkracht.

De school voorziet de nodige materialen en instrumenten om de sociale en emotionele begeleiding te ondersteunen. Onder meer de speelplaats- en klasinrichting, de snoezelruimte en de prikkelarme werkomgeving voor sommige kinderen illustreren dat het team ook op het vlak van infrastructuur aandacht heeft voor het sociaal-emotioneel welzijn.

Doeltreffendheid Het huidige zorgplan bevat de conclusies van een evaluatie die het team maakte van het vorige zorgplan (2008-2011). Daarin zitten ook een aantal aandachts- en werkpunten voor sociale en emotionele begeleiding.

De school evalueert de doeltreffendheid van de sociale en emotionele begeleiding niet systematisch. Soms worden de effecten van concrete initiatieven besproken tijdens een teamvergadering of zorgoverleg. Vooral naar aanleiding van specifieke voorvallen, probleemsituaties, of remediërende acties bij bepaalde leerlingen(groepen) reflecteert het team formeel of informeel over de kwaliteit van haar beleid, interventies, of acties.

In (relatief) recente tevredenheidsonderzoeken bij leerlingen, ouders en leraren werd de kwaliteit van de sociale en emotionele begeleiding op zich niet rechtstreeks bevraagd. De enquêtes bevatten wel vragen over het welbevinden en de betrokkenheid van de leerlingen, over bepaalde sociale vaardigheden en relatiewijzen, over de sociale relaties of over het pedagogisch klimaat. Uit de resultaten blijkt dat ouders tevreden zijn over het welbevinden van hun kind. Leraren vinden dat leerlingen weerbaar zijn, over de nodige kritische zin beschikken, en solidair kunnen samenleven en –werken. Ook de leerlingen van de bovenbouw geven aan dat ze gestimuleerd worden om hun mening te zeggen. Hoewel de resultaten van de tevredenheidsbevraging bij de leerlingen doorgaans

schommelen rond het Vlaamse gemiddelde, zijn er onder meer voor sociale relaties en pedagogisch klimaat wel verschillen tussen de leeftijdsgroepen die verdere analyse vragen.

Ontwikkeling De school erkent op curatief vlak haar grenzen en is nog zoekende naar een adequate aanpak voor gedragsmoeilijke kinderen of kinderen met aanhoudende sociaal-emotionele problemen. Ook de specifieke sociale of emotionele behoeften en problemen die gerelateerd zijn aan culturele verschillen plaatsen vooral het team van het Zonnehuis voor een uitdaging.

Vanuit haar ontwikkelingsdynamiek gaat de school op zoek naar mogelijkheden om een beter antwoord te bieden op de specifieke ondersteuningsvragen van haar leerlingen op het sociale en emotionele vlak. Zo blijft de optimalisering van de sociale en emotionele begeleiding een prioritair aandachtspunt in het zorgbeleid. Teamleden leggen de nodige veranderingsbereidheid aan de dag door zich onder meer te professionaliseren op het vlak van conflicthantering, of door specifieke methodes uit te proberen om pest- of probleemgedrag aan te pakken.

4.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De directeur zet de beleidslijnen uit op het vlak van evalueren en rapporteren. De uitgesproken visie op evalueren is beschreven in het schoolwerkplan dat te raadplegen is op de schoolwebsite. In deze visie vormt permanent evalueren aan de hand van observatie de hoeksteen van de evaluatiepraktijk in de beide afdelingen. Het team is ervan overtuigd dat dagelijkse observaties in verschillende situaties en activiteiten nodig zijn om een totaalbeeld van het kind te krijgen. Onder meer door hun momentaan karakter relateert de school de waarde en het belang van testen en toetsen. Ze gooit het kind echter niet met het badwater weg en zet testen en toetsen in als aanvullende instrumenten om hun bevindingen uit observaties en gesprekken met leerlingen te bevestigen of te weerleggen. De directeur ziet vooral een meerwaarde in testen of toetsen als instrument voor kwaliteitszorg op klas- of schoolniveau.

Ondersteuning Conform de schoolvisie evalueren de leraren in beide afdelingen in hoofdzaak door dagelijkse observaties en gesprekken met kleuters en leerlingen. De school verhoogt de betrouwbaarheid van de observaties door collega's en de zorgcoördinator als bijkomende observatoren in te schakelen. Dat gebeurt bijvoorbeeld tijdens de talrijke klasdoorbrekende activiteiten of tijdens de klasinterne leerbegeleiding.

Afhankelijk van de leeftijdsgroep en het leergebied vullen leraren in de lagere afdeling hun observaties aan met zelfgemaakte of methodegebonden toetsen. Toetsen uit onderwijsleerpakketten worden vooral gebruikt voor Nederlands, wiskunde en Frans. Voor deze leergebieden en voor wereldoriëntatie maken de meesten ook zelf toetsen. In de eigen toetsen leggen leraren de lat soms hoger dan de leerplannen voor de betrokken leergebieden of leggen ze accenten die weinig stroken met de krachtlijnen van eindtermen en leerplannen.

Voor Nederlands zet de school genormeerde of gestandaardiseerde tests in. Zo neemt het team aan het einde van de kleuterafdeling of bij de start in het eerste leerjaar een taalvaardigheidstoets af bij anderstalige of taalzwakkere kinderen. Ook de afname van een screeningstest voor voorbereidende lees-, schrijf- en rekenvaardigheden bij de oudste kleuters ondersteunt een tijdige detectie en adequate begeleiding van kinderen tijdens dit scharniermoment in

hun schoolloopbaan. Daarnaast volgt het team de evolutie voor spelling en technisch lezen doorheen de lagere afdeling op aan de hand van toetsen uit een leerlingvolgsysteem. De zorgcoördinator staat in voor foutenanalyses bij de toetsen uit dit volgsysteem. Voor andere vaardigheden en leergebieden maken de meeste leraren weinig gebruik van foutenanalyses om leerlingen gericht te remediëren of de eigen onderwijspraktijk bij te sturen.

Door de verschillende evaluatievormen en de klemtoon op observeren maakt het team werk van brede evaluatie waarin zowel aandacht is voor productgerichte evaluatie van meetbare kennis als voor procesgerichte evaluatie van leer- en denkprocessen, attitudes en praktisch-technische of creatieve vaardigheden. Voor de beoordeling van dergelijke vaardigheden en attitudes hanteert een beperkt aantal leraren een beoordelingsschema met vooraf vastgelegde criteria. Meerdere leraren geven aan dat hun evaluatiepraktijk nog te veel gestoeld is op hun persoonlijk aanvoelen of eigen criteria. Ze missen afspraken of criteria als houvast voor hun observaties en beoordelingen, waardoor de gelijkgerichtheid nog een groeimarge kent.

Een beperkt aantal leraren introduceert alternatieve evaluatievormen waarin (mede)leerlingen een actieve rol krijgen in het evaluatieproces. Dat is verwonderlijk aangezien de school leerlingen wel op diverse wijzen stimuleert om hun leerproces zelf aan te sturen en zelfs jonge kleuters al een sterke mate van zelfsturing laten zien.

Ter ondersteuning van de evaluatiepraktijk heeft de school een eigen elektronisch evaluatie- en rapporteringssysteem uitgewerkt dat in beide afdelingen gehanteerd wordt. Leraren voeden het evaluatiesysteem met informatie die ze verzamelden uit observaties, gesprekken en in mindere mate ook uit toetsen. Doordat leraren weinig gebruik maken van onderwijsleerpakketten, vervult het evaluatie- en rapporteringssysteem een essentiële rol in deze school. Aangezien leraren hun aanbod richten op de onderdelen waarover ze moeten evalueren en rapporteren, stuurt het evaluatiesysteem niet alleen de evaluatie- en rapporteringspraktijk maar in belangrijke mate ook het onderwijsaanbod aan.

Het evaluatie- en rapporteringssysteem is gestoeld op verschillende referentiekaders. Ontwikkelingsdoelen of eindtermen vormden de belangrijkste leidraad bij de ontwikkeling of bijsturing van het systeem. De leerplannen waren daarbij duidelijk minder richtinggevend. Het systeem bevat ook schooleigen doelen die gebaseerd zijn op eigen plannen of leerlijnen. De mate waarin deze diverse referentiekaders terug te vinden zijn in het evaluatiesysteem varieert echter per leeftijdsgroep en per leergebied.

Het uitgebreide evaluatie- en rapporteringssysteem beoogt de ontwikkeling van de totale persoon in beeld te brengen. Door de accenten en hiaten in het evaluatiesysteem biedt het echter geen evenwichtig en representatief beeld van de persoonlijkheidsontwikkeling. Zo worden leergebieden als Nederlands en wiskunde gedetailleerd uitgewerkt, terwijl de overige leergebieden minder belicht worden. Dat geldt ook voor de domeinen binnen de leergebieden. Cognitieve vaardigheden zoals spelling, taalbeschouwing en meten worden beklemtoond, terwijl bepaalde domeinen van muzische vorming, lichamelijke opvoeding of Frans summier zijn opgenomen in het systeem of ontbreken. Het team evalueert niet systematisch alle leergebiedoverschrijdende eindtermen. Respectievelijk binnen de rubrieken socio-emotionele ontwikkeling

en wereldoriëntatie brengt het evaluatiesysteem gedeeltelijk de eindtermen sociale vaardigheden en leren leren in kaart. De ICT-eindtermen maken geen deel uit van de evaluatie en rapportering.

De klemtonen in het evaluatiesysteem stemmen onvoldoende overeen met de competenties die de school vanuit haar visie onderstreept. Zo vraagt het systeem onvoldoende aandacht voor een aantal schoolspecifieke accenten zoals non-verbale taal en creativiteit. Globaal zijn de evaluatiepraktijk en het evaluatiesysteem te weinig afgestemd op de krachtlijnen van eindtermen, leerplannen en schooleigen plannen.

Het elektronische evaluatiesysteem kan niet alleen op leerlingniveau maar ook op klasniveau ingezet worden. Het is immers mogelijk om 'klasscreenings' te genereren op basis van de verzamelde evaluatiegegevens voor de verschillende kinderen in een groep. Meerdere leraren geven blijk van zelfreflecterend vermogen en grijpen onder meer deze gegevens aan om stil te staan bij hun eigen klaspraktijk.

In het kader van de interne kwaliteitszorg op schoolniveau nam de school vorig jaar voor wiskunde enkele wetenschappelijk onderbouwde externe toetsen af die de beheersing van een aantal wiskunde-eindtermen meten. De school overweegt om deze eindtoetsen gedurende een aantal opeenvolgende jaren af te nemen om een zicht te krijgen op eventuele trends.

Voor de toekenning van het getuigschrift basisonderwijs en voor beslissingen over zittenblijven gaat de school niet over één nacht ijs. Daarbij heeft ze oog voor de brede persoonlijkheidsontwikkeling. Ze neemt zowel de verschillende evaluatiegegevens als de informatie van diverse hulpverleners in het zorgdossier in overweging.

Doeltreffendheid Wanneer de school in het kader van haar jaarthema een leergebied of leergebiedoverschrijdend thema onder de loep nam, werden de bijhorende evaluatie of rapportering in sommige gevallen ook in vraag gesteld en bijgestuurd. Daarnaast staan leraren soms zelf stil bij de kwaliteit van hun evaluatiepraktijk. Dat heeft in het verleden aanleiding gegeven tot een aantal ad hoc aanpassingen in het evaluatiesysteem.

Hoewel teamleden en in het bijzonder de directeur geregeld reflecteren over evalueren en rapporteren, maakte de school de laatste jaren geen grondige evaluatie van de doeltreffendheid van haar evaluatiepraktijk. Ook in recente tevredenheidsbevragingen werd de kwaliteit van evalueren en rapporteren niet expliciet bevraagd. Het team onderzoekt nog onvoldoende in welke mate het evaluatiesysteem representatief is voor de ontwikkelingsdoelen, eindtermen, (actuele) leerplandoelen, schooleigen plannen en hun onderliggende uitgangspunten. Gezien de impact van het evaluatiesysteem op het onderwijsaanbod, mist het team daardoor kansen om niet alleen de evaluatiepraktijk maar ook het aanbod te optimaliseren.

Ontwikkeling De school investeerde de voorbije jaren relatief weinig in de ontwikkeling van haar evaluatiepraktijk. De directeur is zich ervan bewust dat het evaluatiesysteem aan herziening toe is en dat er kansen zijn om de huidige evaluatiepraktijk te verbeteren.

De directeur gaat op een doordachte wijze om met druk van buitenaf inzake evalueren. De schooleigen visie op rapporteren is daarbij een belangrijke leidraad in het maken van keuzes en het zoeken naar alternatieven.

Individuele of gezamenlijke vormingsinitiatieven waren beperkt gericht op actuele inzichten in verband met evalueren of rapporteren. Een beperkt aantal leraren experimenteert persoonlijk met evaluatievormen waarin leerlingen actief betrokken worden. Deze initiatieven sijn pelen nog onvoldoende door naar de andere teamleden. Toch is in de school de nodige ontwikkelingsdynamiek aanwezig om in de toekomst de evaluatie- en rapporteringpraktijk te actualiseren.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap Na een woelige opstartperiode heeft de huidige directeur bijna 10 jaar geleden de fakkel overgenomen. Met een daadkrachtig en richtinggevend beleid bracht hij de nodige rust, structuur en duidelijkheid in de school die inmiddels is uitgegroeid tot twee volwaardige vestigingen. Hij stuurt, kanaliseert en geeft in sterke mate richting aan de visie en de pedagogisch-didactische koers van de school. Hij probeert daarbij zo veel mogelijk voeling te houden met ontwikkelingen in en buiten de school en beschermt het team tegen externe druk. De ervaren zorgcoördinatoren en enkele sleutelfiguren uit het team en de schoolraad fungeren als klankbord bij de beleidsvoering. Het team waardeert de luisterbereidheid en beleidskracht van de directeur en de manier waarop hij sturing geeft met respect voor hun autonomie en professionaliteit. De directeur van zijn kant is trots op zijn dynamisch en gedreven team dat ondanks de personeelsswissels en vervangingen gegroeid is tot een coherent geheel.

Het intern leiderschap hecht veel belang aan het welbevinden van alle participanten. De gemoedelijke sfeer zorgt ervoor dat kinderen, ouders en teamleden graag naar school komen en zich inzetten om samen school te maken.

Vanuit zijn bekommernis om kwaliteitsvol Freinetonderwijs voert de directeur een doordacht en effectief personeelsbeleid. Hij kiest voor een coachend leiderschap en neemt de ondersteuning van leraren ter harte. Onder meer met doorloopbezoeken, gerichte klasbezoeken, en functioneringsgesprekken volgt hij het onderwijskundige handelen nauwgezet op. Nieuwe leraren kunnen rekenen op individuele begeleiding van de directeur die hen ook tijd gunt om te groeien als Freinetleerkracht en het nodige meesterschap (*la part du maître*) te verwerven. Specifiek voor deze school zijn de didactische vergaderingen waarin leraren van een graad zich samen met de directeur buigen over een pedagogisch-didactische vraag van de leraren.

Visieontwikkeling Als pedagogisch inspirator is de directeur de drijvende kracht op het vlak van visieontwikkeling. Vanuit zijn levenswijsheden en literatuurstudie introduceert hij verschillende invalshoeken. Het gedachtengoed van Freinet vormt daarbij het fundament. Maar ook andere inzichten uit de humane wetenschappen zijn inspiratiebronnen bij het uitstippelen van het onderwijskundig beleid. In de visieontwikkeling is de school bovendien niet blind voor de eigen context, de specificiteit van haar leerlingenpopulatie en de draagkracht van het team.

Jaarlijks focust het team tijdens haar gezamenlijke vormingsmomenten op een prioritair thema. Zo werd de voorbije jaren het schoolwerkplan geactualiseerd en kregen de eigen plannen voor de verschillende leergebieden en leergebiedoverschrijdende thema's vorm. De directeur beseft dat inzichten uit de (nieuwe) leerplannen aan belang kunnen winnen bij het uitwerken van de schooleigen plannen en bij het bewaken van het aanbod.

De systematische investering in visievorming zorgt ervoor dat de krachtlijnen van het opvoedingsproject en van de ontwikkelde visies duidelijk gekend en gedragen zijn door het team. Bovendien draagt de visieontwikkeling ertoe bij dat het geëngageerde en gedreven team zich samen verantwoordelijk voelt om de missie van de school waar te maken vanuit een gelijkgerichte werking.

Besluitvorming De open communicatie en schoolcultuur met de formele en informele overlegmomenten zorgen voor een collegiaal werkklimaat en een hecht team. Naast de maandelijkse personeelsvergaderingen bouwde het intern leiderschap in de beide vestigingen een wekelijkse briefing in. Leraren zijn tevreden over het gevoerde vergaderbeleid en de efficiëntie van de vergaderingen. In de personeelsvergaderingen komen zowel organisatorische als onderwijskundige topics en kindbesprekingen aan bod. Daarbij zijn er nog mogelijkheden om pedagogisch-didactische onderwerpen en visieteksten grondiger met het team te bespreken en uit te diepen.

Vanuit zijn participatief beleid biedt de directeur voldoende ruimte tot inspraak. Beslissingen worden geregeld in onderling overleg genomen of na consultatie van het team. De directeur beschikt over de nodige beslissingskracht om knopen door te hakken. Vanuit de Freinetvisie hecht de school veel waarde aan leerling- en ouderparticipatie om mee de schoolwerking te dragen. In de dagelijkse praatrondes, de wekelijkse klasraad en de maandelijkse Villa- of Zonneraad krijgen kinderen kansen tot participatie op klas- en schoolniveau. Ook ouders kunnen op diverse manieren hun schouders zetten onder de klas- en schoolwerking. Hoewel de school de vruchtbare samenwerking met ouders en hun actieve betrokkenheid naar waarde weet te schatten, weet ze haar onderwijskundige autonomie te vrijwaren van overdreven druk en inmenging. Daartoe heeft het intern leiderschap de contouren en de spelregels voor de ouderparticipatie duidelijk afgebakend en helder gecommuniceerd.

Kwaliteitszorg Ook op het vlak van kwaliteitszorg is de directeur de spilfiguur in deze school. Zijn voortdurende zoektocht naar kwaliteitsvol ervaringsgericht onderwijs dat leidt tot een maximale ontplooiing van elk kind loopt als een rode draad doorheen het schoolwerkplan, visieteksten en andere plannen. Vanuit zijn kritische zin zet hij leraren aan om te reflecteren over hun onderwijspraktijk en zoekt hij mogelijkheden om de kwaliteit van het onderwijs op schoolniveau te bewaken.

In functie van kwaliteitsbewaking consulteert het intern leiderschap geregeld de verschillende participanten aan de hand van tevredenheidsonderzoeken bij leerlingen, ouders en teamleden. Het schoolbestuur stimuleert de interne kwaliteitszorg in de scholengroep met enkele initiatieven waarvoor ze een beroep deed op externe organisaties. Zo namen de scholen in het verleden deel aan een enquête naar psychosociale belasting bij de leraren. Daarnaast werd een zelfevaluatiepakket afgenomen met het oog op een globale sterkte-zwakteanalyse. Met tevredenheidsenquêtes kregen alle geledingen een stem in dit zelfevaluatieproces. Vernieuwingsprioriteiten komen onder meer tot stand vanuit de resultaten van bevestigingen en vanuit de sterkte-zwakteanalyse. De resultaten gaven bijvoorbeeld aanleiding tot een herbronning binnen het jaarthema 'Le retour à Freinet' waarin het schoolwerkplan verder werd verfijnd.

De directeur staat kritisch ten opzichte van testen en toetsen en het lichtzinnig gebruik van statistische gegevens. Hij is echter wel overtuigd van het nut van valide (externe) toetsen, wetenschappelijk longitudinaal onderzoek, en statistische analyses om een zicht te krijgen op het rendement en de toegevoegde waarde van haar onderwijs. Hij grijpt resultaten van (eigen) statistische analyses dan ook aan om het team te sensibiliseren en om samen te reflecteren over onderwijskwaliteit op klas- of schoolniveau. Vanuit het leerlingvolgsysteem voor spelling en technisch lezen en de externe eindtoetsen wiskunde heeft de school een partieel beeld op de leerwinst of de beheersing van ontwikkelingsdoelen of eindtermen. De informatie in de klasscreenings van het eigen evaluatiesysteem wordt vooral ingezet voor zelfevaluatie op klasniveau en minder op schoolniveau.

Talenbeleid Hoewel de school nog niet expliciet een visie heeft uitgeschreven op talenbeleid, zitten veel aspecten al in het onderwijs verweven. Vanuit de Freinetpedagogiek besteedt de school doorheen de projectwerking veel aandacht aan productieve taalvaardigheden. Door het gebruik van de typische gespreksvormen eigen aan het Freinetonderwijs gaat heel wat aandacht naar functioneel en communicatief taalgebruik. Ook met de ouders is er zowel mondeling als schriftelijk veel contact. Bij de overgang van de kleuter- naar de lagere afdeling gaat ze onder meer met een toets na of de taalzwakke kleuters voldoende taalvaardig zijn. Vooral in het Zonnehuis neemt de school extra initiatieven om het woordenschatonderwijs te intensifiëren door bijkomende ondersteuning te organiseren. De school besteedt enige aandacht aan talensensibilisering. In een aantal door de leerlingen uitgewerkte projecten is er oog voor de kennismaking met andere talen en culturen. In de derde graad organiseert de school het vak Frans. Leerlingen die voorop zijn maken zelfgestuurd kennis met een vreemde taal.

GOK- en zorgbeleid Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op de analyse van data die de meest relevante noden van leerlingen(groepen) in kaart brengt. Het schoolteam heeft een visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties vanuit semi-operationele doelen die aansluiten bij de noden van de leerlingen. De acties (op leerling-, leraren- en schoolniveau) die het schoolteam uitwerkt, sluiten grotendeels aan op de vooropgestelde doelen. Hierbij is er ook aandacht voor kleuterparticipatie en voor het afstemmen van de eigen acties op het beleid van de scholengemeenschap. Gezien het schoolteam vooral het accent legt op de socio-emotionele en loopbaanbegeleiding van de leerlingen, zijn een aantal effecten van het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid minder meetbaar. Een evaluatie van het gevoerde beleid gebeurt samen met het team. Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van de meeste teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.

Deliberatie Het inspectieteam vertrouwt op de beleidskracht van de school om in de toekomst een correcte invulling te geven aan het geformuleerde tekort in verband met de bewaring van de lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift basisonderwijs. De inspectie deliberaert daarom het tekort voor regelgeving en plant hiervoor geen opvolgingscontrole.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het taalvaardigheidsonderwijs dat de ontwikkeling van receptieve, productieve en cognitief-technische vaardigheden stimuleert vanuit een geïntegreerd en een gedifferentieerd cursorisch aanbod met betekenisvolle en motiverende taaltaken en ondersteuning door interactie.
- Het geïntegreerd muzisch aanbod met een rijk scala aan klasgebonden en klasdoorbrekende activiteiten waarin zowel aandacht is voor muzische technieken als voor creativiteit en persoonlijke expressie.
- De verrijking van het aanbod door de uitstappen en culturele activiteiten, de inbreng van experts in de klas, en de samenwerking met ouders voor de organisatie van talige en muzische activiteiten.
- De diverse toonmomenten waarin leerlingen hun muzische en verbale talenten kunnen ontplooiën en delen met verschillende publieksniveaus.
- De muzische aankleding van gangen en klassen, de beschikbare leermiddelen, de infrastructuur en de begeleidingsstijl van leraren die de ontwikkeling van muzische en expressieve vaardigheden bevorderen.
- De projectwerking en de gevarieerde en betrokkenheidsverhogende werkvormen die het zelfontdekkend, zelfgestuurd en probleemoplossend leren bevorderen en die ertoe bijdragen dat de kinderen opgroeien tot zelfstandige, mondige, creatieve en sociaal vaardige jongeren.
- De gedrevenheid en het enthousiasme van de teamleden om steeds weer opnieuw samen met de kinderen op zoek te gaan naar een onderwijsaanbod dat nauw aansluit bij hun leef- en beleavingswereld.
- De aanzetten tot bewaking van het aanbod om voldoende evenwicht en variatie te garanderen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De inzet, bekommernis en de vele initiatieven van de teamleden voor het bevorderen van het welbevinden en de sociale en emotionele ontwikkeling als basis voor samen leven en leren binnen een positief en veilig klas- en schoolklimaat.
- De doelbewuste en geïntegreerde uitwerking van diverse preventieve en curatieve acties en initiatieven op basis van de schooleigen en gedragen visie op sociaal leren.
- De doorleefde visie op evalueren die aandacht vraagt voor breed, proces- en productgericht evalueren aan de hand van observaties aangevuld met diverse andere evaluatievormen.
- De directe en constructieve feedback van leraren.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het richtinggevend en coachend leiderschap dat kan rekenen op sleutelfiguren in het team en de schoolraad.
- De sterke investering in visieontwikkeling met aandacht voor een verruiming van de horizon vanuit verschillende invalshoeken, die leidt tot een gezamenlijke doelgerichtheid.
- De open communicatie en verbondenheid tussen de teamleden die zorgt voor een gedeelde verantwoordelijkheid.
- De participatieorganen en tevredenheidsbevragingen die de verschillende geledingen een stem geven in de schoolwerking.
- Het evenwicht tussen het stimuleren van ouderparticipatie en het bewaken van de pedagogisch-didactische autonomie.
- De vernieuwingsprioriteiten, verbeteracties en bijsturingen die gestoeld zijn op een analyse van gegevens uit tevredenheidsonderzoeken en zelfevaluatieprocessen.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling vanuit een expliciete aanpak investeren in de systematische opbouw van woordenschat met zowel aandacht voor themataal als voor school- en instructietaal.
- In functie van beginnende en ontluikende geletterdheid het klasbeeld meer verrijken met symbolen en pictogrammen die doorheen de kleuterafdeling gradueel zijn opgebouwd in abstractiegraad.
- De implementatie van het nieuwe leerplan Nederlands versnellen in beide afdelingen.
- Voor muzische vorming garanties inbouwen voor evenwicht, continuïteit en gradatie in het aanbod.
- Voor beide leergebieden de leerplannen sterker benutten als gelijkgericht referentiekader voor de planning, uitwerking en bewaking van het aanbod.
- Ter ondersteuning van communicatieve en sociale vaardigheden een leerlijn uitwerken voor de eindtermen over het naleven van gespreksconventies.
- Leraren verder professionaliseren in een aantal domeinspecifieke vaardigheden voor muzische vorming.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Met oog op de verdere optimalisering van de sociale en emotionele begeleiding systematisch de doeltreffendheid van het beleid en de acties evalueren met de diverse betrokkenen.
- Het handelingsgericht werken versterken door doelgerichte en gefaseerde ondersteuningsplannen uit te werken.
- De evaluatie- en rapporteringspraktijk sterker laten aansluiten bij de schooleigen visie en bij de eindtermen, leerplandoelen en hun uitgangspunten.
- Op schoolniveau criteria afspreken of ondersteuning bieden voor de evaluatie van attitudes en van praktische, creatieve of communicatieve vaardigheden.
- Het gebruik van alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen intensifiëren en uitbouwen om leerlingen actiever bij het evaluatieproces te betrekken.
- In de lagere afdeling gelijkgericht gebruik maken van foutenanalyses als ondersteuning van de preventieve basiszorg en van de bijsturing van het aanbod.
- De kwaliteit van de evaluatie- en rapporteringspraktijk kritisch onderzoeken en bijsturen om de verschillende talenten en aspecten van de persoonlijkheidsontwikkeling evenwichtig in kaart te brengen, te valoriseren en op te volgen.

Wat betreft het algemeen beleid

- Binnen personeelsvergaderingen meer ruimte inbouwen om onderwijskundige onderwerpen samen uit te diepen.
- De interne kwaliteitszorg versterken door de kwaliteit van het aanbod systematischer te bewaken en door meer gegevens over leerprestaties en leerwinst te verzamelen en te analyseren.
- Het talenbeleid en het geïntegreerd zorg- en gelijkekansenbeleid verder uitbouwen.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de regelgeving

- De bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift correct bewaren (decreet basisonderwijs - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998).

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Els VER EECKE de inspecteur-verslaggever	Jo VERHENNEMAN de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	